

BEVEZETŐ

FOREWORD

FÜLEKY ZSOLT

Felemelő és megtisztelő érzés, hogy Mócsényi Mihály professzorral rövid, de baráti kapcsolatot volt szerencsém kialakítani még 2014-2017 között, építészeti, építésügyi és örökségvédelmi helyettes államtitkársági megbízatásom kezdetén. Békét sugárzó, megnyerő személye, tudása és a hozzá párosuló nyitottsága inspiratív volt számomra. Nekem Ő a tájépítészet Kós Károlya. Az, aki komplex és összetett helyzeteket végtelen egyszerű képletekkel tudott leírni, problémák és feladatok esetén pedig a megoldás irányába lendíteni. Az építésigazgatás nagy reformja idején számos bölcs tanácsával segítette a végső döntéseink meghozatalát és stratégiai irányok felvázolását.

A táj és a tájépítészet mindig közel állt hozzám. Részen edesapám révén, aki a „Táj változásai a Kárpát-medencében” című konferenciasorozatot az első tizenegy alkalommal szervezte és azok tudományos eredményeit szerkesztette, részben az Építész Karon, az építészeti, építészettörténeti, tájépítészeti és tájtörténeti tanulmányaim során.

Az utóbbi két évtizedben a tájépítészet ugrásszerű fejlődésnek indult, ismertsége és elismertsége világszerte jelentősen megnőtt. Hazánk visszakapcsolódása a nyugati kultúrába is ebben az időszakban vált teljessé, a rendszer-váltást követően. A tájépítészet iránti igény növekedésével egyre több projektben bizonyíthattak a szakemberek, és lehetőségük nyílt arra is, hogy megmérassék magukat hazai és nemzetközi közegben a szélesebb szakma és a társadalom előtt.

A hazai építész társadalomban is egy lassú, de jóleső nyitás indult meg a tájépítészet irányába. E két szakterület közelítését egynáshoz magam is igyekeztem minden tőlem telhető eszközzel segíteni.

Először 2015-ben érett meg a helyzet arra, hogy a szakmai díjak és elismerések területén előre lépünk, amikor letisztáztuk az Ybl-díjat és újraalapítottuk a Pro Architectura-díjat. Előbbi életműdíjként definiáltuk, míg az utóbbit kiemelkedő alkotásokért, oktatói tevékenységért, szakipari minőségért, azaz az épített környezet magas fokú alakításáért járó elismerésként. A bíráló bizottsági zsűrizések folyamán szembesültünk azzal, hogy a tájépítészeti életmű elismerése sürgető megoldást igényel. Nem

volt kétséges, hogy a tájépítészeti alkotások ugyanúgy befolyásolják és meghatározzák a minőségi környezetet, mint az épületek, és nem a minőség hiánya okozott gondot, hanem az eltérő nyelv és eszközkészlet, amely megnehezítette az összevetést még azonos szemlélet, igényesség esetén is. Az eddigi Ybl-díjas tájépítészeti (Andor Anikó, Török Péter) erősen architektonikus projektjei is azt igazolták, hogy szűk a mozgástér a tájépítészet számára az Ybl-díjban.

Mócsényi professzor úr személye hozta meg végül a várt megoldást. 2017. évi halála után felmerült egy önálló tájépítészeti díj alapításának gondolata. A tájépítészeti oktatás részéről a Szent István Egyetem dékánja, M. Szilágyi Kinga közösen a Magyar Építész Kamara Táj- és Kertépítészeti Tagozat elnökével, Schuchmann Péterrel vetették fel először. Dömötör Tamás kollégámmal (az Év Tájépítésze Díj egyik alapítója) zajlott beszélgetéseink során többször szóba került, hogy a tájépítészet már eljutott egy olyan belső fejlődési szintre, ahol legjobbjait egy szakmai állami elismeréssel is díjazni lehetne. A szakmai kezdeményezés valamint a Miniszterelnökség munkatársainak és vezetésének nyitottsága 2018. végén találkozott. E találkozás egy hihetetlenül gyors, örvényszerű folyamatot indított el, és kemény munkával, hetek alatt kidolgoztuk a Mócsényi Mihály-díj szabályozási környezetét, a legjelentősebb művészeti díjak sorába emelve. Lelkes csapat dolgozott a honlap, az arculat és a díj kialakításán az Lechner Tudásközpont és a MOME bevonásával, hogy utolérje a száguldó döntéshozatali folyamatot. 2019 februárjában már a Bizottság is összeült, és egyhangú jelölésével hozzájárult ahhoz, hogy március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából Gulyás Gergely miniszter úr átadhassa a díjat. Mócsényi professzor születésének 100. évfordulójáról már a róla elnevezett díjjal emlékezhettünk meg – egy olyan díjjal, amely mára a szakterület legrangosabb elismerésévé vált.

A Mócsényi Mihály-díj Bizottság elnökeként számos kiváló életutatót, sokszínű személyiséget ismerhettem meg, akik munkássága átítatódott mesterük szellemiségével, de karakteresen saját utat járnak. Ez a különszám egy keresztmetszetet ad a díjazottak tevékenységéről és személyiségéről, rávilágítva a tájépítészet sokszínűségére. ☉

It is uplifting and an honour for me that I had the privilege to develop a short but friendly relationship with Professor Mihály Mócsényi between 2014-2017, at the beginning of my mandate as Deputy Secretary of State for Architecture, Building and Heritage Conservation. I was inspired by his peaceful and engaging personality, his knowledge and his openness. For me, he is the Károly Kós of landscape architecture. He was someone who could describe complex situations with infinitely simple formulas, and who could move problems and tasks in the direction of a solution. During the great reform of the building administration, he provided us with many wise pieces of advice to help us make our final decisions and outline our strategic directions.

Landscape and landscape architecture have always been close to me. Partly through my father, who organised the first eleven conferences on "Landscape Changes in the Carpathian Basin" and edited the scientific proceedings, and partly through my studies in architecture, architectural history, landscape architecture and landscape history at the Faculty of Architecture.

Over the last two decades, landscape architecture has grown by leaps and bounds, with a significant increase in its visibility and recognition worldwide. The re-integration of our country into Western culture was also completed in this period, following the change of regime. As the demand for landscape architecture grew, professionals had more and more projects to prove their worth and opportunities to compete in the wider profession and in public at home and abroad.

A slow but welcome opening towards landscape architecture has also started in the Hungarian architectural community. I myself have tried to help the convergence of these two disciplines in every way I could.

It was in 2015 when, for the first time, the situation had become suitable for us to move forward in the field of professional awards and recognition, and we could settle the Ybl Prize and re-establish the Pro Architectura Prize. The former was defined as a lifetime achievement award, while the latter was defined as an award for outstanding work, teaching or professional quality, that is for a high degree of shaping the built environment. In the course of the jury's work, we were confronted with the urgent need to find a solution to the problem of recognising lifetime achievement in landscape architecture. There was no doubt that landscape architecture influences and defines the quality of the environment in the same way as buildings, and it was not the lack of quality that was the problem, but the different language and tools that made it difficult to compare, even when the approach and standards were the same. Even the landscape projects showing strong architectural characteristics of previous Ybl Prize-winning landscape architects (Anikó Andor,

Péter Török) have demonstrated that there is a narrow margin for landscape architecture in the Ybl Prize.

The awaited solution has been brought by the person of Professor Mócsényi. After his death in 2017, the idea of establishing an independent landscape architecture prize was raised. It was first raised by the Dean of Szent István University, Kinga M. Szilágyi, on behalf of landscape architecture education, together with the President of the Landscape Planning and Garden Design Section of the Hungarian Chamber of Architects, Péter Schuchmann. In the course of our discussions with my colleague Tamás Dömötör (one of the founders of the Landscape Architect of the Year Award), it was mentioned several times that landscape architecture has reached a level of internal development where its best could be rewarded with a professional state award. The professional initiatives and the openness of the staff and management of the Prime Minister's Office met at the end of 2018. This meeting set in motion an incredibly fast, rolling process, and with hard work, we developed the regulatory environment for the Mihály Mócsényi Prize in a matter of weeks, elevating it to the ranks of the most prestigious artistic prizes. An enthusiastic team worked on the website, the image and the award, with the involvement of the Lechner Knowledge Centre and MOME, to catch up with the fast-paced decision-making process. The 100th anniversary of Professor Mócsényi's birth was commemorated with the award named after him, an award that has become the highest recognition in the field.

As the Chairman of the Mihály Mócsényi Prize Committee, I have had the opportunity to meet many distinguished personalities, whose work is imbued with the spirit of their master, but who have their own distinctive path. This special issue provides a cross-section of the activities and personalities of the laureates, highlighting the diversity of landscape architecture. ☉